

Remissyttrande

Datum 2023-09-25

Diarienummer MRU 2023-00793

Ert diarienummer KN2023/03008

Regeringskansliet

Rosenbad 4

103 33 Stockholm

Kortare ledtider för elnätsutbyggnad

Sammanfattning

Regionen är positiv till åtgärderna generellt med synpunkter om att:

- Försvarsmakten inte deltar i dialog.
- tydliggörandet av innehållet i MKB bör göras på ett sätt som tydligt minskar förarbetet inför byggstart.
- regionen ställer sig positiv till den nya utredningen om att se över ersättning för upplåtelse av mark.
- nätutbyggnad behöver gå så pass smidigt att vi måste gå ett steg längre och se över lagändringar.

Bakgrund

Långa ledtider för nätutbyggnad ser i dagsläget ut att bli ett hinder för industrins och transportsektorns omställning. Utbyggnaden går för långsamt på alla nätnivåer. Utbyggnad och förstärkning av stamnät och regionnät krävs för att möjliggöra industriens klimatomställning samt storskalig utbyggnad av elproduktion. Lokalnät står inför en storskalig utbyggnad av bland annat laddinfrastruktur för lätta och tunga transporter. Dessutom krävs förstärkningar för att undvika lokala flaskhalsar och att uppnå god geografisk balansering av väderberoende elproduktion.

Om våra industri- och transportsektorer ska klara av en snabb omställningen från fossila bränslen och samtidigt ta till vara den konkurrenskraft som det möjliggör, räcker det inte att halvera ledtider. Att det generellt ska ta ca 7 år för nätutveckling på transmissionsnivå riskerar att vara ett stort hinder, även om det är en beundransvärd förbättring från 14 år. Det är därför viktigt att ytterligare höja ambitionerna om nätutvecklingstid och se över lagändringar.

Rapporten och förändrade processer

Rapporten innehåller tydliga beskrivningar och illustrationer över nätutvecklingsprocessen. De nya åtgärdsförslagen tillsammans med åtgärdsförslag från tidigare utredningar ser ut att kunna bidra till viktiga ledtidförkortningar.

Genom samarbetet i ACCEL, ser regionen tecken på att Svenska kraftnät direkt applicerar metoder från utredningen, så som tidigt myndighetssamråd i samrådssteget, i sina nätutvecklingsprocesser i Västra Götaland. Här ser regionen

också tidiga tendenser på att kommuner och Länsstyrelsen i hög grad ställer upp med mer aktiva roller.

Åtgärder

Generellt sett är regionen positiv till åtgärdsförslagen. Nedan följer kommentarer kring tre specifika åtgärder.

Tidig dialog med försvaret

Enligt våra erfarenheter ifrån projekt inom ACCEL så deltar inte Försvarmakten i dialog. För att uppfylla förslaget behöver Försvarmakten få skarpa uppdrag om att vara med i processen tidigt, annars kommer inte nätägarna att komma förbi Försvarmaktens ordinarie förfarande om att gå in i processen i tid för remiss.

Tydliggöra innehåll i MKB

Angående åtgärd 2 under nätkoncession ”Tydliggöra innehåll i MKB” där man ska tydliggöra vilka underlag som är nödvändiga och vilka som är önskvärda i MKB. Tydliggörande av detta kan göra att man undviker förseningar. Här vill vi även se att man tydligt prioriterar ned underlag till som mest önskvärda för att minska tidsåtgången i samrådsprocessen. En fördjupning av detta förslag ses som önskvärt. Detta för att skapa förutsättningar för en kort process där förarbetet som krävs inför byggstart minimeras genom att tydligt prioriterar vilka värden som är tillräckligt stora för att fördröja elnätsutvecklingen.

Ersättning för upplåtelse av mark

Regionen är positiva till att förslaget om att se över ersättningen för upplåtelse av mark redan resulterat i ett nytt regeringsuppdrag. Regionen ser ett värde i att markägare ska ta större del av nyttan av upplåtelsen.

Ytterligare åtgärder

I rapportens bilaga 3 lyfts flera intressanta åtgärder för kortare ledtider från våra grannländer. Dessa visar hur man kan hålla rättssäkra processer inom EU:s miljö rätt, utan att låta tiden rinna i väg. Tre konkreta åtgärder som borde göra nytta är:

- Koordinering med fysisk planering genom att låta reservera plats för nya högspänningsledningar. Detta kan förkorta delar av utrednings- och tillståndsprocesserna.
- Snabbspår för strategiskt viktiga ledningar. Det kan bland annat eliminera kö-tid för de viktigaste projekten, även om målsättningen bör vara att bemanna myndigheter till den grad att den generella kö- och processtiden blir kort.
- Reducerad tid för överklagan. Det nederländska exemplet för större vind- och solkraftsprojekt, om att överklagan direkt går till högsta instans är ett exempel på hur detta kan effektiviseras rättssäkert.

Slutligen är det intressant hur nya direktiv från EU kräver snabba och effektiva processer samtidigt som EU-rätt pekas ut som en faktor bakom långsamma och osäkra miljö rättsprocesser. För att kunna verka i det till synes minskade handlingsutrymmet är det viktigt att dra nytta av de nya direktiven och utmana det gamla systemets juridiska styrka.

Miljö och regionutvecklingsnämnden
Västra Götalandsregionen

Madeleine Jonsson
Miljö- och
regionutvecklingsnämndens
ordförande

Helena Nilsson
Regionutvecklingsdirektör